

Література:

1. Долбнєва Д.В. Сучасний стан і напрями удосконалення аудиторської діяльності в умовах європейської інтеграції України та застосування міжнародних стандартів. Економіка та держава. 2018. № 2. С. 72 - 76.

2. Дулачик О.І., Кушнір А.М., Мариняк О.О. Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку аудиту в Україні. Розвиток соціально-економічних систем в геоелекономічному просторі: теорія, методологія, організація обліку та оподаткування: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (11–12 травня 2017 р.). Тернопіль: ТНТУ ім. І. Пулюя. С. 81 - 82.

3. Одінецов Л.М., Титаренко А.О., Швець М.В. Система фінансового контролю і розвиток аудиторства в Україні. Вісник Кременчуцького державного політехнічного університету. 2012. № 1. С. 47.

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ ЗАРОБІТНОЇ ПРАЦІ В УКРАЇНІ

Мошківський В.В.

Науковий керівник: Вербицька В.І.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Податковий і фінансовий облік, аудит нарахування заробітної плати на підприємстві здійснюється у відповідності певному нормативно-правовому забезпеченню, яке складається з Конституції України, Кодексу законів про працю, Законів України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», «Про оплату праці», «Про відпустки», «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність», Податкового кодексу України, Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам», а також інших постанов, наказів і інструкцій Кабінету Міністрів України щодо заробітної плати.

При кожній виплаті заробітної плати бухгалтер утримує з неї ПДФО та військовий збір, іноді проводить ще й додаткові утримання.

Утримання із заробітної плати – це ті суми, на які зменшується сума заробітної плати під час її виплати. До них відносяться: податок на доходи фізичних осіб (ПДФО); військовий збір (ВЗ); інші неподаткові утримання (аліменти, добровільні відрахування до недержавних пенсійних фондів тощо). Якщо від нарахованої зарплати (так звана зарплата «брудними») відняти ПДФО, ВЗ, а також інші утримання (якщо такі є), то отримаємо так звану зарплату «чистими» («на руки», «до видачі»).

Мінімальна заробітна плата – це законодавчо встановлений розмір заробітної плати за просту, некваліфіковану працю, нижче якого не може здійснюватися оплата за виконану працівником місячну, погодинну норму праці. З 1 січня 2022 року набрав чинності Закон України «Про Державний бюджет України на 2022 рік». Зазначеним документом встановлено мінімальну заробітну плату:

– у місячному розмірі: з 1 січня – 6500 грн, з 1 жовтня – 6700 грн;

– у погодинному розмірі: з 1 січня – 39,26 грн, з 1 жовтня – 40,46 грн.

ПДФО утримують із заробітної плати та прирівняних до неї виплат (лікарняних та дивідендів за привілейованими акціями тощо) за ставкою 18% (п. 167.1 Податкового кодексу України, ПК). Суму податку рахують за такою формулою:

$$ПДФО = ЗП \times 18\%$$

Проте, якщо працівник має право на податкову соціальну пільгу (ПСП), то формула дещо змінюється. У такому випадку із заробітної плати утримують менше ПДФО:

$$ПДФО = (ЗП - ПСП) \times 18\%$$

ПСП - це та сума, на яку зменшують базу оподаткування ПДФО при нарахуванні заробітної плати. ПСП встановлюється у розмірі, що дорівнює 50% розміру прожиткового мінімуму для працездатної особи (у розрахунку на місяць), встановленому законом на 1 січня звітного податкового року (пп. 169.1.1 ПКУ). Отже, ПСП у 2022 році становить 1240,50 грн (=2481 грн × 0,5).

Збільшення прожиткового мінімуму протягом року не впливає на ПСП. Працівник має право на ПСП тоді, коли його зарплата за місяць не перевищує суми, що дорівнює розміру місячного прожиткового мінімуму, що діє для працездатної особи на 1 січня звітного податкового року, помноженої на 1,4 та округленої до найближчих 10 грн пп. 169.4.1 ПКУ). У 2022 р. такий граничний рівень доходу становить 3470 грн. (= 2481 грн. × 1,4 = 3473,00 грн. ≈ 3470 грн.). Цю ПСП будемо називати «звичайною».

Крім «звичайної» ПСП ще є підвищені: «соціальні» - 150% ПСП, 200% ПСП; «на дітей» – ПСП × кількість дітей віком до 18 років.

Військовий збір (ВЗ) утримують із заробітної плати за ставкою 1,5 %:

$$ВЗ = ЗП \times 1,5\%$$

Щоб розрахувати суму податку, беруть суму нарахованої заробітної плати, без вирахування ПДФО або ПСП. Утримують військовий збір як із зарплати, так і з прирівняних до неї виплат.

Окрім податків, із зарплати працівника ще можуть утримуватись і певні суми на основі виконавчого листа, постанови виконавця, наказу керівника підприємства або за власною заявою працівника. Наприклад, це може бути: аліменти; відшкодування заподіяної підприємству шкоди; профспілкові внески; внески до благодійних фондів або інших громадських організацій; погашення банківського кредиту; погашення наданої підприємством позики, суди тощо; оплата послуг пошти чи банку за переказ коштів (аліментів, внесків, погашення кредиту та інше). Усі зміст, включаючи аліменти розраховуються після утримання податків – ПДФО та ВЗ. Здійснює утримання бухгалтер наприкінці місяця, а не при виплаті авансу, бо тоді відома вся сума нарахованої зарплати. Законодавство дозволяє утримувати із заробітку працівника трохи більше 20% додаткових утримань, а окремих випадках 50% (ч. 1 ст. 128 КЗпП) При утриманні аліментів на неповнолітніх дітей загальний розмір всіх утримань за кожної виплати зарплати неспроможна перевищувати 70 % (год. 3 статті 128 КЗпП).

На заробіток працівника роботодавці мають нараховувати єдиний

соціальний внесок (ЄСВ). ЄСВ – це обов'язковий платіж до системи загальнообов'язкового державного соціального страхування. ЄСВ – не належить до утримань, внесок нараховують окремо та сплачує роботодавець за власний рахунок (підприємство, ФОП). На суму "чистими" він не впливає. Однак, ЄСВ тісно пов'язаний з утриманими ПДФО та ПС, оскільки: сплачується разом з ПДФО та ПС при виплаті зарплати; з 2021 року входить до єдиного звіту з ПДФО та ЗС. Це Податковий розрахунок сум доходу (наказ Мініну від 15.12.2020 р. № 773, який набрав чинності 01.01.2021); з 2021 року разом із ПДФО та ВС може бути оплачений через єдиний рахунок у Казначействі. Тож із зарплати вираховують 19,5% податків, проте підприємство ще додатково платить 22% ЄСВ.

ІНСТИТУЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБЛІКУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ В ДЮЧІЙ СИСТЕМІ ОПОДАТКУВАННЯ

Разгоняєв Г.В., Мошківський В.В.

Науковий керівник: Ковальова Т.В, к.е.н., доцент

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Головним інформативним показником будь-якого економічного суб'єкта вважається показник рівня його власного капіталу. Цей показник багато в чому визначає рейтинг підприємства, інформує про його фінансову самостійність, а тому представляє особливий інтерес для користувачів. Нормативно-правова база обліку власного капіталу активно формувалась протягом двох останніх десятиріч. Але навіть сьогодні вона не є досконалою, перебуває у процесі постійних змін (які інтегруються політичними, економічними, соціальними та іншими чинниками) та формується значною кількістю нормативно-правових актів. Власний капітал є основним джерелом формування господарських засобів, що спостерігається із рівняння бухгалтерського балансу: «Актив = Власний капітал + Зобов'язання». Величина власного капіталу підприємства характеризує його платоспроможність, кредитоспроможність, забезпеченість коштами для покриття власних зобов'язань. Важливим є те, що в традиційній теорії бухгалтерського обліку капітал підприємства розглядається скоріше як пасив, а не актив, що засвідчує балансове рівняння (облікова модель): активи дорівнюють сумі власного капіталу та зобов'язань. Звідси, величина власного капіталу підприємства визначається як різниця між його активами та зобов'язаннями. Саме виходячи із відміченого «залишкового» підходу, наводиться визначення власного капіталу підприємства в Національному положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: власний капітал – це частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань [1]. Відповідно до Цивільного кодексу України, для створення підприємства (юридичної особи) його учасники повинні розробити установчі документи – це, перш за все, затверджений учасниками статут або засновницький договір між учасниками, якщо інше не встановлено законом. Норми частини четвертої ст. 144 та частини третьої